7/582 254 -3-

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Sosyal Güvenlik Kuruluşları Genel Müdürlüğü

27 EKİM 1999

SAYI : B.13.0.SGK.0.13.00.01/ 6627
KONU : Yazılı Soru Önergesi

025650

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 18.10.1999 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/582-1964/5376 sayılı yazınız.

Bursa Milletvekili Ertuğrul YALÇINBAYIR tarafından hazırlanan "Yedinci ve sekizinci beş yıllık kalkınma planlarının uygulanmasına ilişkin" 7/582 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımca incelenmiştir.

Bilindiği üzere Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1996-2000 yılları arasını kapsamaktadır. Hükümetimiz 18 Nisan 1999 seçimleri ile işbaşına gelmiş ve 7 nci Beş Yıllık Kalkınma Planı bünyesindeki hedeflere ulaşmak için gereken düzenlemeleri yapmaya büyük bir özveri ile başlamıştır. Nitekim reform niteliğinde sayılacak ilk çalışma 4447 sayılı kanunla gerçekleştirilmiştir. Reform ile ilgili diğer çalışmalar devam etmekte olup, ilgili kanun taslakları yakın zamanda Bakanlar Kuruluna sunulacaktır.

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında Bakanlığımızı ilgilendiren hususlardaki hukuki ve kurumsal düzenlemeler ile Hükümetimiz tarafından yapılan çalışmalar aşağıda açıklanmıştır.

1-SOSYAL GÜVENLİK İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER

A- YEDİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANINDA YER ALAN SOSYAL GÜVENLİKLE İLGİLİ HUKUKİ VE KURUMSAL DÜZENLEMELER

Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur'un içinde bulunduğu finansman sıkıntısını giderecek yasa tasarılarının yasalaşması, norm ve standart

birliğine geçilmesini kolaylaştırmak için sosyal sigorta, sosyal yardım ve sosyal hizmetlerin temel esaslarını ve kurumlarını belirleyen sosyal güvenlik yasası çıkarılacağı esasa bağlanmıştır.

Planda Sosyal Sigortalar Kurumunun içinde bulunduğu finansman darboğazından kurtarılması ve Kurumun çağdaş anlamda yeniden yapılandırılması ile daha özerk bir hale gelmesi için hazırlanan yasa tasarısıyla emeklilik yaşının ve prim ödeme gün sayısının kademeli olarak arttırılması ve isteğe bağlı sigorta, topluluk sigortası, sosyal güvenlik destek primi ile ağır ve yıpratıcı işlerde çalışanların malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası prim oranlarının yükseltilmesi, farklı tarihlerde emekli olanlar arasındaki gelir dengesizliğini gidermek ve emekli aylıklarında iyileşme sağlamak üzere Bakanlar Kurulunun tespit edeceği tarihte kademeli olarak emekli aylıklarının hesaplanmasında, tek gösterge sistemine geçilmesi için düzenlemeler yapılacağı esasa bağlanmıştır.

Bağ-Kur'da ise aktif sigortalıların primlerini zamanında ödememelerinden ve sigorta yardımlarının devamlı artmasından kaynaklanan finansman darboğazının aşılabilmesi için köy ve mahalle muhtarlarının primlerinin il özel idarelerince kesilmesi, sosyal yardım zammının taban aylığa dönüştürülmesi, sosyal güvenlik destek primi uygulamasının getirilmesi, Kurumda uygulanan otomatik basamak yükseltme sınırının 6 dan 13 e çıkarılması, tarım sigortaları temsilcisinin Bağ-Kur yönetim kuruluna katılması, istihkak ödemeleri ile teminat iadeleri ve kredi işlemlerinde, esnaf ve sanatkar ve bağımsız çalışanların Bağ-Kur'a üye olmaları ve prim borçlarının bulunmaması şartının aranmasına ilişkin yasal düzenlemeler yapılacağı belirtilmiştir.

Yine aynı bölümde genel sağlık sigortası, işsizlik sigortası, aile yardımları sigortası kanunları ve hizmeti verecek kurumlarla ilgili yasal düzenlemeler yapılacağı, sosyal güvenlik kurumlarının sağlık hizmetlerini Genel Sağlık Sigortası Kurumu' na devredene kadar geçecek sürede sağlık hizmetini satın almalarına ilişkin yasal düzenlemelerin yapılacağı öngörülmüştür. Öngörülen düzenlemelere ilişkin zamanlamanın aşağıdaki şekilde olduğu Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında gösterilmiştir.

1995 yılında sosyal sigorta giderlerini azaltacak, gelirleri arttıracak düzenlemeler ile devletin finansman dengesi kuruluncaya kadar fiili açıkları kapatmasını sağlayacak düzenlemeler gerçekleştirileceği, sistemin kendini finanse eder hale gelebilmesi için sigorta programlarından yararlanma koşullarının yeniden belirleneceği, emeklilik yaşı, sosyal

7/582 256 -5-

güvenlik kurumlarının aktüeryal dengeleri, sosyal, ekonomik ve nüfus yapımıza ilişkin özellikler dikkate alınarak belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

1996 yılında ise sosyal güvenlik temel yasası ile işsizlik sigortası ve aile yardımlarına ilişkin düzenlemelerin mevcut mevzuat ve kurumlar dikkate alınarak gerçekleştirileceği,

1997, 1998. 1999 yıllarında Sosyal Güvenlik Temel yasası çerçevesinde mevzuat uyumlaştırma çalışmalarının tamamlanacağı,

2000 yılından sonra yeniden yapılanma çalışmaları tamamlanarak sosyal güvenlik kurumlarının kaynak israfının önleyecek şekilde tek çatı altında hizmet vermeye başlayacakları esasa bağlanmıştır.

B -KONU İLE İLGİLİ OLARAK HÜKÜMETİMİZCE YAPILAN DÜZENLEMELER

Bakanlığımız tarafından yedinci beş yıllık kalkınma planı çerçevesinde 1995 yılından bu yana çalışmalar yapılmasına karşın 1999 yılına kadar bu çalışmaların hiç biri kanunlaşma olanağı bulamamıştır. Bakanlığımız tarafından 18 Nisan 1999 seçimlerini müteakiben konular ile ilgili olarak hızlı bir çalışmaya girilmiş ve belirtilen beş yıllık kalkınma planındaki hedefler yerine getirilecek şekilde çalışmalar bitirilmiştir. Bu çalışmaların bir kısmı 4447 sayılı kanunla yasallaşmıştır. Bir kısmının ise tasarıları çok yakın zamanda Bakanlar kuruluna ve Türkiye Büyük Millet Meclisine sevkedilecektir. Planda yeralan ve kanunlaşan hedefler ile hazırlığı sürmekte olan hedefler aşağıda gösterilmiştir.

1-4447 SAYILI KANUNLA GETİRİLEN HUKUKİ VE KURUMSAL DÜZENLEMELER

1- Emeklilik yaşı yükseltilmiştir. Emeklilik yaşı yeni işe başlayanlarda kadınlar için 58, erkekler için 60 olarak öngörülmüştür. Halen sigortalı olanların hakları korunmuş ve kademeli bir geçiş öngörülmüştür. Bu şekilde kurumların finansman dengeleri yeniden kurulmaya çalışılmış ve ileride telafisi mümkün olmayan finansman açıkları ile karşı karşıya kalmaları ve bütçe üzerinde baskı oluşturmaları önlenmiş ve çağdaş sosyal güvenlik sistemine uygun bir düzenleme getirilmiştir.

7/582257-6

2- İşsizlik Sigortası çıkarılmıştır. Son elli yıldır tartışma konusu olan ve bir türlü çıkarılamayan işsizlik sigortası çıkarılmış, böylece çalışanlar işsiz kalma tehlikesine karşı güvence altına alınmıştır.
3- Kayıt dışı istihdamla mücadele için çeşitli hükümler getirilmiştir.
4- İşyerlerinin ve sigortalıların, sigortalı çalıştırılmaya başlanılmadan önce Sosyal Sigortalar Kurumuna bildirilmesi esası getirilmiş, diğer yandan sigortalılara emeklilik aylığı bağlanmasında son beş/on yıllık ücretlerinin ortalamasının alınması yerine bütün sigortalılık süresi ortalamasının alınması esası getirilmiştir. Bu suretle kişilerin emekliliklerine son beş/on yıl kala yüksek ücret bildirmeleri değil, bütün hayatları boyunca aldıkları gerçek ücretlerinin Sosyal Sigortalar Kurumuna bildirilmesi sağlanarak ücret yönünden kayıt dışı işçilik kayıt altına alınmaya çalışılmıştır. Diğer yandan Kuruma eksik gün bildiren işverenlerin bu durumu belgelendirmeleri istenmiş, belgelendiremeyenlerin bildirdikleri gün sayısının aylık otuz güne tamamlanması yönünde kanuna fıkra eklenerek gün yönünden kayıt dışçılığı önüne geçilmeye çalışılmıştır. Yine denetim güçlendirilmiş, sigortalıya kendini Kuruma bildirme yükümlülüğü getirilerek kişi yönünden de kayıt dışı çalışma önlenmeye çalışılmıştır.
5- Sosyal güvenlik destek primi oranı % 24' den % 30' a yükseltilmiştir. Sosyal yardım zammı dondurulmuş ve prim karşılığı olmayan bu ödemenin sosyal güvenlik kurumlarına yük olması engellenmiştir.
6- Emekli aylıklarının hesaplanmasında katsayı gösterge sistemi kaldırılarak yerine enflasyon (TÜFE) ve G.S.M.H. büyüme oranlarına göre güncelleştirilmiş prime esas yıllık kazançlar esas alınmıştır.

2-YAPILMAKTA OLAN DÜZENLEMELER

Halen Bakanlığımızda yürütülen çalışmalarla, sağlık hizmetlerinin etkin sunumu, sosyal güvenlik kuruluşları arasında norm ve standart birliğinin sağlanması, sosyal yardım ve hizmetin tek elden yürütülmesi konusunda çalışmalara devam edilmektedir.

Bağ-Kur'da köy ve mahalle muhtarlarının primlerinin il özel idaresi tarafından kesilerek Bağ-Kur'a yatırılması hususunda ilgili kanun çalışması İçişleri Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. Tüm bu çalışmalarla düzenlemelerin bir reform niteliğinde olduğu söylenebilir.

7/582 -7- 258

II--ÇALIŞMA HAYATINI İLGİLENDİREN DÜZENLEMELER

A- YEDİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLANINDA BELİRTİLEN HUKUKİ VE KURUMSAL DÜZENLEMELER

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma planında çalışma hayatı ile ilgili olarak kısmi zamanlı ve diğer standart dışı çalışma türlerinin düzenlenebilmesi için, 1475 sayılı İş Kanunu ve ilgili diğer mevzuatlarda düzenleme yapılacağı, İş ve İşçi Bulma Kurumunun yeniden düzenlenerek aktif işgücü piyasası önlemlerinin hayata geçirilmesinde ve işsizlik sigortasının yönetilmesinde çağdaş koşullara uygun ve etkili bir işlev ve yapıya kavuşmasını sağlamak amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş olan İş-Kur Kanununun çıkarılacağı, işsizlik sigortası kanununun çıkarılacağı, iş güvencesi kanunun çıkarılacağı, Sendikalar, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunlarının gözden geçirilerek, kamu görevlilerinin sendikal hak ve yükümlülüklerini düzenleyen Kamu Görevlileri Sendikaları, Toplu İş Sözleşmesi ve Grev ve Lokavt Kanunun çıkarılacağı belirtilmiştir. Kamu yönetimi reformu çerçevesinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının reorganizasyonunun gerçekleştirileceği, kamu istihdamındaki karmaşayı sona erdirecek mevzuat çalışmaları yapılacağına işaret edilmiştir.

B- 4447 SAYILI KANUNLA GETİRİLEN DÜZENLEMELER

4447 Sayılı Kanunla İşsizlik Sigortası Kanunu çıkarılmış ve işsiz kalanlara gelir güvencesi temin edecek ve böyle bir gelir olmadan işsiz kalma tehlikesinden kaynaklanan sorunları giderecek iş gücü piyasasının daha etkin bir hale kavuşmasını sağlayacak sistem getirilmiştir.

Plan döneminde tüm projeler gerçekleştirilmeye çalışmıştır. Hükümetimiz iş başına geleli beş aylık bir süre olmasına karşın sosyal güvenlik reformu yapılmıştır. Diğer projeler ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

Plan döneminde yapılan çalışmalarda koordinasyon ve işbirliği bakımından ilgili kuruluşlardan yeterli servis alınmıştır. Yapılan çalışmalarda Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, D .P.T. Sermaye

7/582 -8-
259

Piyasası Kurulu bağlı kuruluşlarımız SSK, Bağ-Kur, İş ve İşçi Bulma Kurumu ve diğer kuruluşlar ile işbirliği içerisinde çalışılmıştır.

Sekizinci Beş Yıllık Yıllık Kalkınma Planına kadar bütün projelerin bitirilmesine çalışılacaktır.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile ilgili çalışmalarımız devam etmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Yaşar OKUYAN
Bakan

DAĞITIM :

Gereği :
T.B.M.M.Başkanlığı

Bilgi :
Başbakanlığa